

***Aktualizacja Strategii Rozwoju
Miasta i Gminy Chmielnik
na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2022
(Projekt 2.0)***

***"Rozwój jest tym, co czynią jednostki i grupy społeczne, a nie tym,
co jest robione dla nich"***

INICJATYWAŁOKALNA.PL

Maj 2016

Spis treści

WSTĘP	3
1. METODOLOGIA PRAC	5
1.1 Proces tworzenia Strategii	6
1.2 Konsultacje wśród społeczności lokalnej	7
1.3 Osoby zaangażowane w prace nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik.....	12
2. WNIOSKI Z ANALIZY SITUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ	12
3. ANALIZA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	16
3.1 Analiza SWOT	16
3.2 Drzewo problemów	21
3.3 Drzewo celów	22
3.4 Analiza przyszłego otoczenia Miasta i Gminy Chmielnik	23
4. KIERUNKI ROZWOJU MIASTA I GMINY CHMIELNIK	25
4.1 Wizja, misja i cele strategiczne Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2022.....	25
4.2 Kierunki rozwoju	26
4.3 Cele operacyjne	27
4.4 Propozycja realizacji działań w ramach poszczególnych celów operacyjnych.....	29
4.5 Kierunki i wizje samorządu powiatowego i wojewódzkiego oraz założenia UE we wspieraniu rozwoju regionalnego.....	32
5. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W STRATEGII	35
5.1 Koszty realizacji celów	35
5.2 Źródła finansowania	38
6. METODOLOGIA EWALUACJI I MONITORINGU	39
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII	42
8. OCENA WPŁYWU STRATEGII NA ŚRODOWISKO	46
Spis rysunków.....	48
Spis tabel.....	48

WSTĘP

Zarządzanie gminą związane jest z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla społeczności lokalnej. Aby móc efektywnie nią zarządzać potrzebny jest wieloletni plan definiujący kierunki rozwoju danej jednostki. Strategia Rozwoju to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju gminy i zawierający takie kierunki oraz priorytety działania, które są niezbędne do realizacji przyjętych założeń. Dzięki wskazaniu najważniejszych kierunków rozwoju, Strategia pozwala również na opracowanie niezbędnych dokumentów programowych, które są z nią komplementarne i pomagają w osiągnięciu wyznaczonych celów. Opracowanie Strategii Rozwoju pozwala na określenie najbardziej efektywnych działań zapewniających dynamiczny rozwój całego obszaru, co stwarza dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości oraz powstawania nowych inicjatyw społecznych. Równie ważną cechą Strategii jest budowa wizerunku gminy, stanowi ona swego rodzaju wizytówkę danej jednostki oraz jest źródłem informacji dla podmiotów gospodarczych, inwestorów, jak i dla samych mieszkańców o długoterminowych uwarunkowaniach rozwoju przyjętych przez gminę oraz o sposobach rozwiązywania napotykanym problemów. Dzięki tego typu dokumentowi dana jednostka terytorialna może efektywnie wykorzystać własne zasoby, w tym m.in. zasoby finansowe, rzeczowe czy społeczne, a także określić sposoby przeciwdziałania pojawiającym się zagrożeniom.

Niniejszy dokument zawiera informacje dotyczące kierunków rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik oraz działań związanych z ich realizacją na lata 2016–2022. Horyzont czasowy objęty Strategią został wybrany nieprzypadkowo, gdyż Gmina Chmielnik pracami nad tym dokumentem rozpoczęła przygotowania do kolejnego okresu programowania funduszy unijnych, który przypada na lata 2014–2020. Aby móc w pełni wykorzystać szanse, jakie dają wspomniane środki, należy podjąć odpowiednie działania przygotowawcze. W tym celu opracowano Strategię, jako podstawowy dokument zawierający priorytetowe kierunki rozwoju gminy, obejmujący w całości nowy okres programowania unijnego.

W aktualizacji Strategii przedstawiono Wizję 2022, misję oraz cele strategiczne i operacyjne przewidziane do realizacji w wymienionym okresie jej obowiązywania. Wyróżniono również działania, które należy podjąć, aby osiągnąć wyznaczone cele. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik jest dokumentem otwartym, co w praktyce oznacza, że w miarę upływu czasu oraz podejmowanych działań w niej określonych, możliwa jest jej dalsza aktualizacja, w tym kreowanie nowych działań oraz korekta tych, które zostały sformułowane już wcześniej, w celu jak najlepszego dostosowania się do zmieniających się warunków oraz

otoczenia.

Z możliwości aktualizacji Strategii skorzystano w 2016 roku, wprowadzając odpowiednie zapisy dające możliwość ubiegania się o środki unijne oraz wynikające ze zdiagnozowanych problemów.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2022 składa się z 8 zasadniczych części:

1. Opis metodologii prac.
2. Wnioski z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej.
3. Analiza obszarów problemowych.
4. Prezentacja kierunków rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik.
5. Opis finansowania działań zawartych w Strategii.
6. Opis metodologii ewaluacji i monitoringu Strategii.
7. Wykaz wskaźników realizacji Strategii.
8. Ocena oddziaływania Strategii na środowisko.

W opracowaniu naprzemiennie stosowano nazwy Miasto i Gmina Chmielnik oraz Gmina Chmielnik – obie odnoszą się do tej samej jednostki terytorialnej. Załącznikami stanowiącymi integralną część Strategii są następujące dokumenty:

1. *Część I – Diagnoza stanu aktualnego Miasta i Gminy Chmielnik* (Załącznik 1);
2. *Raport z monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2012–2020 za okres od 29.06.2012–30.11.2015* (Załącznik 2).

1. METODOLOGIA PRAC

Prace związane z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem dotychczas obowiązującej *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik 2012–2020* rozpoczęły się 29 listopada 2011 roku, wraz z podjęciem uchwały o powołaniu przedstawicieli Rady Miejskiej do prac w Zespole Strategicznym. Następnie 30 listopada 2011 roku Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Chmielnik powołano Koordynatora oraz Zespół Roboczy do opracowania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik 2012–2020*, w skład którego weszli przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy w Chmielniku.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2012–2020 powstała na bazie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz na podstawie wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych, które odbyły się w grudniu 2011 roku w formie klasycznych wywiadów grupowych z przedstawicielami najważniejszych grup społecznych z terenu Gminy Chmielnik. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich danych opracowano projekt *Strategii*, który został udostępniony do publicznej wiadomości i konsultacji społecznych za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy Chmielnik, dzięki czemu zainteresowane osoby mogły się z nim zapoznać oraz podzielić się swoimi uwagami i spostrzeżeniami. Następnie na spotkaniu z Zespołem Strategicznym oraz osobami zaangażowanymi w pracę nad *Strategią* przeprowadzono konsultacje projektu *Strategii* celem jego ostatecznej weryfikacji oraz akceptacji. Kolejnym etapem prac było opracowanie Koreferatu do *Strategii* oraz przekazanie dokumentów do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prace nad aktualizacją opracowanej w 2012 roku *Strategii* rozpoczęto w listopadzie 2015 r., a aktualizacji dokonano w marcu 2016 r. Na przełomie listopada i grudnia 2015 r. przeprowadzono badanie ankietowe *Gmina Chmielnik w opinii mieszkańców i przedsiębiorców*, na podstawie którego powstał raport wykorzystany przy pracach nad aktualizacją dokumentu. Do określenia zakresu nowej *Strategii* posłużono się również *Raportem z monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2012–2020 za okres od 29.06.2012–30.11.2015*. Aktualizacji dokumentu dokonano także na podstawie analizy społeczno-gospodarczej stanowiącej Załącznik 1, opracowanej na podstawie m.in. danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych Urzędu Miasta i Gminy Chmielnik. Do opracowania aktualizacji *Strategii* powołano Zespół Roboczy ds. Aktualizacji *Strategii*, nad pracą którego czuwał Koordynator. Zespół składał się

z 8 osób – pracowników Urzędu Miasta i Gminy Chmielnik. Zadaniem Zespołu było przeanalizowanie danych uzyskanych na podstawie diagnozy oraz raportów z ewaluacji i badania ankietowego oraz ich usystematyzowanie i stworzenie spójnego dokumentu.

W wyniku prac nad aktualizacją Strategii opracowano: *Strategię Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2022*, *Diagnozę stanu aktualnego Miasta i Gminy Chmielnik* (Załącznik 1) oraz *Raport z monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2012–2020 za okres od 29.06.2012–30.11.2015* (Załącznik 2).

1.1 Proces tworzenia Strategii

Opracowanie dotychczas obowiązującej *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik 2012–2020* zostało podzielone na kilka etapów prac, w tym:

1. Powołanie Zespołu Strategicznego – koordynacja prac nad elementami Strategii, analiza stanu istniejącego Miasta i Gminy Chmielnik.
2. Przeprowadzenie badania diagnostycznego i rozwojowego.
3. Wykonie ewaluacji obowiązującej Strategii.
4. Przeprowadzenie konsultacji elementów Strategii – 9 spotkań roboczych (wywiadów grupowych z reprezentantami różnych środowisk oraz Zespołem Strategicznym), wypracowanie elementów Strategii.
5. Weryfikacja opracowanych elementów Strategii przez Zespół Strategiczny – złożenie Strategii w całość.
6. Konsultacja społeczna Strategii – przeprowadzenie konsultacji dokumentu z różnymi środowiskami i grupami społecznymi w celu uzyskania opinii na temat proponowanych celów i priorytetów polityki rozwoju gminy.
7. Opracowaniu koreferatu do Strategii oraz systemu monitorowania i ewaluacji dokumentu.
8. Przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko.
9. Przyjęcie Strategii przez Radę Miejską.

Realizacja wyżej wymienionych etapów w efekcie pozwoliła na opracowanie ostatecznej wersji Strategii wraz z załącznikami. Zdefiniowanie problemów pozwoliło na zaproponowanie strategicznych kierunków działań. Określono wówczas *Wizję 2020*, misję oraz trzy cele strategiczne. Zostały wskazane priorytetowe obszary oraz cele operacyjne.

Opracowując niniejszy dokument wykorzystano zapisy *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik 2012–2020*. W trakcie spotkań poddano analizie obecną sytuację gminy

oraz dokonano weryfikacji kierunków rozwoju przedstawionych w Strategii na lata 2012–2020. W trakcie kolejnych spotkań poddano konsultacjom wersję 1.0 aktualizowanego dokumentu.

1.2 Konsultacje wśród społeczności lokalnej

Wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych można podzielić na dwie części: pierwsza to dane zebrane w trakcie opracowywania Strategii w roku 2012, kiedy to prowadzono szereg działań mających za zadanie włączenie społeczności lokalnej w tworzenie Strategii

i budowanie przyszłego wizerunku gminy, etap drugi to aktualizacja dokumentu dokonywana na przełomie roku 2015 i 2016, w trakcie której zrewidowano założenia poprzedniego dokumentu i dokonano analizy sytuacji społeczno-gospodarczej. Poniżej przedstawione zostały rodzaje prowadzonych badań w 2011 i 2012 roku oraz płynące z nich wnioski. Następnie przedstawiono analizę płynącą z prowadzonych w 2015 i 2016 roku konsultacji dokumentu Strategii w ramach jej aktualizacji.

W 2011 i 2012 roku odbyły się badania w formie klasycznych wywiadów grupowych, których celem było rozpoznanie potrzeb mieszkańców gminy oraz sformułowanie głównych kierunków rozwoju. Warsztaty podzielono na osiem spotkań, na które zaproszono liderów poszczególnych grup społecznych z terenu gminy, w skład których weszli m.in. przedstawiciele:

- podmiotów świadczących usługi publiczne na terenie Gminy Chmielnik,
- branży turystycznej działającej na terenie Gminy Chmielnik,
- samorządu Gminy Chmielnik,
- samorządu szkolnego gimnazjum i zespołu szkół działających na terenie Gminy Chmielnik,
- największych przedsiębiorców działających na terenie Gminy Chmielnik,
- organizacji pozarządowych i zorganizowanych grup nieformalnych działających na terenie Gminy Chmielnik,
- sołtysi z terenu Gminy Chmielnik,
- mieszkańcy i osoby działające na terenie Miasta Chmielnik.

Celem wywiadów grupowych (oprócz poznania opinii) było zaangażowanie w proces budowania Strategii jak największej liczby mieszkańców gminy, w tym przypadku liderów poszczególnych grup społecznych, dzięki czemu mieli oni realny wpływ na rozwój swojego

miejsca zamieszkania, a tym samym – w jakimś stopniu, na swoją przyszłość. Dzięki tym spotkaniom zdiagnozowano potrzeby mieszkańców oraz zidentyfikowano priorytetowe kierunki rozwoju gminy.

Wywiady grupowe, zarówno te w 2011, 2012, jak i 2016 roku miały formę „luźnych” rozmów, podczas których uczestnicy mieli okazję wyrazić swoją opinię na temat wymagań oraz potrzeb dotyczących przyszłego rozwoju Gminy Chmielnik. Jako osoby mieszkające na tym terenie najlepiej znają problemy oraz potrzeby, które dotyczą różnych dziedzin funkcjonowania wspólnoty. Zebrane w ten sposób informacje o charakterze jakościowym, dotyczące

aktualnych problemów, z którymi borykają się mieszkańcy gminy, pozwoliły na ich ocenę i zaproponowanie najbardziej efektywnych rozwiązań.

Na każdym ze spotkań w 2011 i 2012 roku uczestnicy wypełniali również anonimowe ankiety, w których mieli odpowiedzieć na 5 pytań z zakresu przyszłego rozwoju gminy, jej potencjału i problemów.

Najważniejszymi kierunkami rozwoju Gminy Chmielnik wymienianymi przez ankietowanych były: turystyka, rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy oraz rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie nowych miejsc pracy.

Najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami na pytanie dotyczące przeznaczenia/zainwestowania 5 mln zł na terenie gminy było: utworzenie miejsc sprzyjających rozwojowi kultury i rekreacji oraz promocji sportu. Ankietowani przeznaczyliby również wolne środki na rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy.

Problemy, z którymi najczęściej spotykają się mieszkańcy Gminy Chmielnik, wg ankietowanych to:

- brak dogodnego połączenia komunikacyjnego pomiędzy małymi miejscowościami,
- mała liczba miejsc parkingowych,
- utrudniony transport dzieci do szkół,
- brak oferty spędzania czasu wolnego (miejsc rozrywek) dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych,
- wysokie bezrobocie, brak miejsc pracy – szczególnie wśród ludzi młodych,
- zły przepływ informacji o wydarzeniach i potrzebach występujących na obszarze gminy.

Ankietowani najczęściej mówili o rozwoju turystyki na terenie gminy jako niewykorzystanym potencjale obszaru oraz o wykorzystaniu go do zmniejszania poziomu

bezrobocia. Ważnym aspektem dla mieszkańców gminy było także kultywowanie tradycji zarówno polskiej, jak i żydowskiej oraz jej promocja.

Ankietowani podkreślali, iż najważniejszym zadaniem dla samorządu w perspektywie czasowej 2012–2020 jest stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, co przełoży się na utworzenie nowych miejsc pracy. Ważnym aspektem są także inwestycje w mieszkalnictwo. Te dwa czynniki wpływają na zatrzymanie młodych ludzi na terenie gminy, czyli zmniejszenie poziomu migracji. Mieszkańcy gminy podkreślali również, że ważną rolę pełni stworzenie odpowiedniej infrastruktury drogowej i technicznej, w tym dotyczącej ochrony środowiska.

Wnioski wynikające ze spotkań prowadzonych ze społecznością lokalną oraz badań ankietowych w 2015 roku pokrywały się z wizją i misją opracowaną w 2012 roku. Zauważono jednak, że część zadań została już wykonana i zwrócono większą uwagę na potrzebę współpracy z przedsiębiorcami oraz tworzenie dogodnych warunków do osiedlania się.

Ankieta przeprowadzona wśród mieszkańców w 2015 roku zawierała 12 pytań oraz metryczkę (dane o grupie poddanej badaniu). Wszystkie pytania zadane zostały w formie zamkniętej. Zakres badania ankietowego obejmował następujące zagadnienia:

- ocena potrzeby posiadania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik,
- ocena sytuacji w Gminie Chmielnik,
- ocena realizacji zadań inwestycyjnych na terenie gminy,
- propozycja obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytety działań na terenie gminy na lata 2016–2022,
- wskazanie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w rozwoju.

Łącznie w badaniu uczestniczyło 180 osób. Wśród zrealizowanych ankiet najwięcej należało do osób między 31 a 40 rokiem życia – 59 ankiet (32,8 % wszystkich wypełnionych ankiet). Znaczący był także udział osób w wieku 41–50 lat tj. 46 ankiet (25,6%) oraz w wieku 51–60 lat – 30 ankiet (16,7%). Osoby w przedziale od 15 do 20 lat oraz powyżej 60. roku życia udzieliły najmniej odpowiedzi. Jest to ważna informacja z punktu widzenia aktywizowania osób właśnie w tych grupach wiekowych w celu ich większego zaangażowania w życie społeczne gminy.

Według wyników przeprowadzonej ankiety wszystkie problemy gospodarcze zostały sklasyfikowane na poziomie „zdecydowanie ważne” i „ważne”. Za najistotniejszy został wskazany problem „mała aktywność gospodarcza ludzi młodych” oraz „dostęp do

nowoczesnej technologii”. Oba uzyskały wartość 85 głosów (47,2%). W tej samej grupie odpowiedzi znalazł się system wspierania przedsiębiorczości – 81 osób (45%) oraz promocja gminy – 73 osoby (40,6%). W sferze społecznej wskazano jako największy problem: bezrobocie i powiązane z nim ubóstwo – 130 osób (72,2%). Drugą w tej samej skali ocen był: odpływ ludzi młodych – 114 osób (63,3%) oraz dostęp do pomocy medycznej – 95 osób (52,2%). Kolejną poddaną ocenie sferą była sfera przestrzenna, w której to za najistotniejszy dla rozwoju gminy został wskazany stan infrastruktury drogowej – 95 osób (52,8%), ograniczony dostęp do sieci kanalizacyjnej – 88 osób (48,9%) oraz rewitalizacja obszarów wiejskich – 88 osób (48,9%).

Zdaniem ankietowanych, największy wpływ na rozwój gminy w latach 2016–2022 będą miały odnawialne źródła energii – 72 osoby (40%). Jest to wskaźnik oceniony najwyższej w proponowanej skali – jako „bardzo wysoki”. Można zaobserwować pewną korelację tych danych z oceną dotychczasowych działań w zakresie energii odnawialnej, które jako jedyne zostały wskazane jako „bardzo niskie”.

Ankietowani wskazywali również obszary problemowe, wśród których za najważniejsze uznano wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, rynek pracy oraz opiekę zdrowotną – to zagadnienia które winny być mocno akcentowane przy pozyskiwaniu środków z UE i EOG (Europejski Obszar Gospodarczy) w perspektywie finansowej 2014–2020. Większość ankietowanych uznało, że największym zagrożeniem dla rozwoju gminy są trudności budżetowe (120 osób/67%) oraz migracja ludzi młodych (118 osób/65,9%).

Inny zakres miało natomiast badanie prowadzone wśród przedsiębiorców. Obszarami tematycznymi ankiety były:

1. ocena rozwoju prowadzonej działalności,
2. ocena bieżącej sytuacji finansowej,
3. korzystanie z zewnętrznych form wsparcia finansowego,
4. warunki prowadzenia działalności,
5. wsparcie lokalnej działalności,
6. propozycja zadania do realizacji na terenie gminy.

Ankieta zawierała łącznie 18 pytań. Formularz został dostarczony pocztą tradycyjną, drogą elektroniczną oraz był do pobrania w punkcie obsługi klienta Urzędu Miasta i Gminy Chmielnik oraz na stronie www.chmielnik.com. Do wzięcia udziału w badaniu zaproszono 700 przedsiębiorców działających na terenie Gminy i Miasta Chmielnik. Spośród wszystkich

wytypowanych badanych podmiotów odpowiedzi udzieliło 61 przedsiębiorców, co oznacza zwrot na poziomie 9%.

Ankietowani zostali poproszeni w formie pytania otwartego o podanie przyczyn wyboru gminy jako miejsca do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej. W większości przypadków powodem było miejsce zamieszkania i związane z tym prawo własności do lokalu. Drugim wymienionym czynnikiem był dogodny dojazd oraz rynek zbytu na oferowane usługi. Wśród przesłanych odpowiedzi znalazł się również lokalny patriotyzm oraz potencjał i spore możliwości rozwojowe gminy. Badanie ankietowe wykazało, że prawie połowa przedsiębiorców ocenia swoją sytuację ekonomiczną jako umiarkowaną, niemniej jednak istnieje tendencja do pogorszenia się sytuacji, a 21,3% – jako negatywną. Na pytanie *Czy Gmina Chmielnik jest przyjazna dla przedsiębiorców* udzielone odpowiedzi były równomiernie rozłożone – pozytywnie oceniło gminę 34,4% ankietowanych, negatywną opinię wyraziło 32,8%, a w grupie niezdecydowanych znalazło się 32,8% badanych. Jako uzasadnienie dla podanych odpowiedzi najczęściej wymieniano: brak preferencyjnych warunków dla inwestorów, brak programów wsparcia dla przedsiębiorców, a tym samym możliwości rozwoju, brak terenów inwestycyjnych, małą liczbę spotkań władz gminy z sektorem gospodarczym, brak wykwalifikowanej kadry na lokalnym rynku. Negatywnie oceniono współpracę gospodarczą z innymi ośrodkami wspierającymi rozwój gospodarczy oraz brak strefy ekonomicznej, ulg podatkowych. Kolejnym czynnikiem wpływającym na ocenę był długi okres oczekiwania załatwienia sprawy w Urzędzie Miasta i Gminy.

Wskazane problemy zostały uwzględnione podczas aktualizacji Strategii i znaczna część zadań wynika z potrzeby rozwoju przedsiębiorczości w gminie. Dokładne dane dotyczące przeprowadzonych badań ankietowych przedstawia *Raport z badania ankietowego – Gmina Chmielnik w opinii mieszkańców i przedsiębiorców*.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik, jako dokument wyznaczający te kierunki, powinna być akceptowana przez jej mieszkańców, zatem udział społeczności lokalnej w jej tworzeniu wydaje się być niepodważalny. Za realizację założeń zawartych w Strategii odpowiedzialne są władze gminy, natomiast udział mieszkańców w procesie jej tworzenia oraz aktualizacji zwiększa szansę jej realizacji m.in. poprzez akceptację projektów zaplanowanych do realizacji w ramach Strategii.

1.3 Osoby zaangażowane w prace nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik

2. WNIOSKI Z ANALIZY SITUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Chmielnik była jednym z elementów prac nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Gminy Chmielnik na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2022*. Dokonano analizy dostępnych danych statystycznych z lat 2010–2014, w efekcie czego powstał osobny dokument, będący załącznikiem do niniejszej Strategii (Załącznik 1). W dokumencie tym przedstawiono ogólną charakterystykę gminy, uwzględniającą sytuację społeczno-gospodarczą, a także dokonano jej porównania z 6 wybranymi gminami miejsko-wiejskimi z województwa świętokrzyskiego na podstawie różnych wskaźników, odnosząc się również do średnich wartości w województwie i kraju. W tabelach 1–6 przedstawiono wnioski z przeprowadzonej analizy oraz badania ankietowego z 2015 roku, w podziale na następujące części:

- analiza społeczna (tabela 1),
- analiza gospodarcza (tabela 2),
- analiza infrastruktury (tabela 3),
- analiza finansowa (tabela 4),
- analiza porównawcza z innymi gminami miejsko-wiejskimi: Busko-Zdrój, Bodzentyn, Chęciny, Daleszyce, Działoszyce, Pińczów (tabela 5),
- analiza porównawcza ze średnimi wartościami dla województwa i kraju (tabela 6).

Dane w tabelach zostały podzielone na dwie części – na plus i na minus. Pierwsza z nich dotyczy tych danych, które pozytywnie wpływają na rozwój i funkcjonowanie gminy, bądź też są wartościami wyróżniającymi ją na tle innych jednostek. Dane zawarte w części „na minus” skupiają wskaźniki, które negatywnie wpływają na gminę oraz jej wizerunek i pozycję w regionie, a także w kraju.

Tabela 1 Analiza diagnostyczna gminy – część społeczna

NA PLUS	NA MINUS
<ul style="list-style-type: none"> • dodatnie saldo migracji na przestrzeni lat 2011–2013, • wzrost liczby uczniów szkół podstawowych w 2014 r. w stosunku do lat poprzednich (2010–2013), • spadek liczby osób bezrobotnych w 2014 r. w stosunku do lat poprzednich (2010–2013), • rosnąca liczba organizacji społecznych i fundacji w latach 2010–2014, • wysokie poczucie bezpieczeństwa w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby ludności na przestrzeni lat 2011–2014, • spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni lat 2010–2014, • rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni lat 2010–2014, • ujemny przyrost naturalny na przestrzeni lat 2012–2014, • malejąca liczba uczniów gimnazjów w latach 2010–2014, • mała aktywność społeczna ludzi młodych, • niski poziom współpracy i współdziałania mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Analiza diagnostyczna gminy – część gospodarcza

NA PLUS	NA MINUS
<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorczość oparta na mikro i małych przedsiębiorstwach (zarejestrowanych głównie w sekcjach handel hurtowy i detaliczny oraz budownictwo), • wzrost liczby podmiotów gospodarczych w 2014 r. w stosunku do lat 2010–2013. 	<ul style="list-style-type: none"> • mała ilość zakładów pracy zatrudniających powyżej 50 osób (średnich i dużych przedsiębiorstw), • spadek liczby jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2014 r. w stosunku do lat 2012–2013, • wysokie bezrobocie, • duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych, • niska efektywność rolnictwa, • brak przygotowanych terenów inwestycyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3 Analiza diagnostyczna gminy – część infrastrukturalna

NA PLUS	NA MINUS
<ul style="list-style-type: none"> • rosnący w latach 2010–2014 odsetek osób korzystających z wodociągów, • rosnący w latach 2010–2014 odsetek osób korzystających z kanalizacji, • rosnąca w latach 2010–2014 liczba nowych budynków oddanych do użytku, • rosnąca w latach 2012–2014 liczba nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytku, • dobrze rozwinięta sieć drogowa, • ciągły rozwój infrastruktury technicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • utrudniona komunikacja pomiędzy mniejszymi miejscowościami a Chmielnikiem, • brak ścieżek rowerowych, • słabo rozwinięta baza gastronomiczno-noclegowa, • słabo rozwinięta sieć szerokopasmowego Internetu, • problem z dostępem do pomocy medycznej, • zbyt małe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4 Analiza diagnostyczna gminy – część finansowa

NA PLUS	NA MINUS
<ul style="list-style-type: none"> wzrost dochodów gminy ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2012–2014, wzrost dochodów własnych gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2012–2014, wzrost dochodów własnych – udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatku dochodowego od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2012–2014, wzrost udziału dochodów własnych gminy w dochodach ogółem w latach 2012–2014, wzrost wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 2014 r. w stosunku do lat 2012–2013. 	<ul style="list-style-type: none"> spadek dochodów własnych – udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatku dochodowego od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2012–2014, wzrost wydatków na pomoc społeczną w latach 2012–2014, bardzo duży spadek wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2014 r. w stosunku do lat 2012–2013.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5 Analiza porównawcza Gminy Chmielnik z innymi gminami miejsko-wiejskimi w regionie

NA PLUS	NA MINUS
<ul style="list-style-type: none"> wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, wysoka liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, wysoki udział korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, wyższe dochody gminy ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wyższe wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wysokie wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wysokie dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości. 	<ul style="list-style-type: none"> wyższe ujemne saldo migracji, wysoki ubytek liczby uczniów szkół gimnazjalnych, wyższy udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym, wysoka liczba zarejestrowanych bezrobotnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, niskie dochody własne gminy na 1 mieszkańca, wyższe wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wyższe wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6 Analiza porównawcza Gminy Chmielnik ze średnimi wartościami dla województwa świętokrzyskiego i Polski

NA PLUS	NA MINUS
<ul style="list-style-type: none"> wyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem, niższy niż w województwie świętokrzyskim udział ludności w wieku poprodukcyjnym, taka sama liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców, wyższa liczba budynków nowo oddanych do użytkowania ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, wyższa liczba budynków mieszkalnych nowo oddanych 	<ul style="list-style-type: none"> wyższe ujemne saldo migracji, wyższy ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, wyższy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wyższa liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 10 tys. ludności, niższa liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, niższa liczba jednostek nowo zarejestrowanych

<p>do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców,</p> <ul style="list-style-type: none">• wyższy udział korzystających z sieci wodociągowej,• wyższy niż w województwie świętokrzyskim udział korzystających z sieci kanalizacyjnej,• wyższe niż w województwie świętokrzyskim dochody ogółem gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca,• wyższe wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego,• wyższe wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.	<p>w rejestrze REGON,</p> <ul style="list-style-type: none">• niższe dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca,• niższe udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca,• niższe dochody podatkowe z podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca,• wyższe wydatki na pomoc społeczną.
---	---

Źródło: Opracowanie własne

3. ANALIZA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

W skład niniejszej analizy wchodzi: analiza SWOT, drzewo problemów, drzewo celów oraz analiza przyszłego otoczenia Miasta i Gminy Chmielnik, które opracowane zostały na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji, raportu z badania ankietowego oraz diagnozy społeczno-gospodarczej.

3.1 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest to jedna z najpopularniejszych i najskuteczniejszych metod analitycznych wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne, opisujące mocne i słabe strony danej jednostki oraz czynniki zewnętrzne, czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia. Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) należące do otoczenia bliższego i dalszego są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Poniższa analiza SWOT została przeprowadzona dla trzech głównych obszarów pożądanego rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik. Obejmuje ona główne elementy mające wpływ na rozwój regionu, którymi są: przedsiębiorczość, mieszkańcy, turystyka.

Tabela 7 Analiza SWOT poszczególnych obszarów

OBSZAR PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • tradycje rzemieślnicze, handlowe i usługowe, • przyciąganie „na zakupy” mieszkańców terenów oddalonych nawet o kilkanaście kilometrów od Chmielnika. 	<ul style="list-style-type: none"> • niska liczba przedsiębiorstw, • wysokie bezrobocie, • niesatysfakcjonująca oferta instytucji okołobiznesowych, • rozdrobnione rolnictwo, • brak terenów inwestycyjnych/terenów aktywności gospodarczej.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój gmin uzdrowiskowych Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój, • powstanie Regionalnego Portu Lotniczego Kielce lub innego rodzaju działalności gospodarczej tworzącej bezpośrednio lub pośrednio miejsca pracy, • korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, • preferencyjne warunki dla inwestorów, • rozwój e-usług, • możliwość pozyskania środków z Unii Europejskiej w latach 2014–2020 na inwestycje gospodarcze. 	<ul style="list-style-type: none"> • kryzys gospodarczy, • atrakcyjność i konkurencyjność innych obszarów gospodarczych (innych regionów).
OBSZAR MIESZKAŃCY	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • organizowane wydarzenia kulturalne, • wysoki odsetek korzystających z sieci wodociągowej (99,1%) oraz kanalizacyjnej (59,3%) – stan na koniec 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność członków organizacji pozarządowych, • niedostateczna oferta kulturalna, pozaszkolna dla młodzieży ponadgimnazjalnej, • brak żłobka, • niski poziom doradztwa zawodowego świadczonego uczniom szkół, • niewystarczająca oferta rekreacyjna na „czas niepogody”, • niedostateczny system informowania mieszkańców o usługach publicznych, • słaby dostęp do opieki zdrowotnej, • zbyt mała ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój infrastruktury technicznej w zakresie telefonizacji, wodociągów oraz kanalizacji, • wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, • rozwój e-usług publicznych, • możliwość pozyskania środków z Unii Europejskiej w latach 2014–2020 na rozwój usług publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby ludności, • trudności budżetowe gminy.
OBSZAR TURYSTYKA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • obchody święta Dni Kultur (dawniej Spotkania z Kulturą Żydowską), • zagospodarowanie centrum Chmielnika, • materialne dziedzictwo kulturowe, • wysokie walory środowiska przyrodniczego, • położenie w promieniu 1 godziny jazdy samochodem od dużych atrakcji turystycznych województwa świętokrzyskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> • niska rozpoznawalność i dostępność produktów turystycznych, • bardzo słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna, • niedostateczna współpraca podmiotów działających w branżach turystycznych i okołoturystycznych, • niewykreowany wizerunek turystyczny ziemi

<ul style="list-style-type: none"> • bliskie sąsiedztwo w stosunku do Kielc, Buska-Zdroju, Staszowa – jako ośrodków miejskich, • dobra dostępność do szlaków komunikacyjnych. 	chmielnickiej – bardzo słaba promocja.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój gmin uzdrowiskowych Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój, • rosnący popyt na turystykę kulturową, • wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego, • możliwość pozyskania środków z Unii Europejskiej w latach 2014–2020 na rozwój turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek podróży krajowych Polaków.

Źródło: Opracowanie własne

Analizując wyżej zaprezentowane mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia możemy wyłonić te, które w największym stopniu oddziałują lub mogą oddziaływać na gminę. Niewątpliwie do największych atutów możemy zaliczyć położenie gminy w promieniu 1 godziny jazdy samochodem od dużych atrakcji turystycznych województwa świętokrzyskiego, co przy wzroście popytu na turystykę kulturową może mieć duże znaczenie w kontekście Chmielnika jako „bazy wypadowej” – jednak obecna baza noclegowa i gastronomiczna nie należy do mocnych stron gminy. Głównym problemem związanym z bazą noclegową i gastronomiczną na terenie gminy jest niewystarczająca ilość miejsc noclegowych oraz mała ilość lokali gastronomicznych, a także ich niski standard.

Przebiegająca przez gminę droga krajowa nr 73 umożliwia z jednej strony szybki dojazd do stolicy województwa, dzięki czemu gmina jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla osób pracujących w Kielcach i okolicy, z drugiej zaś łączy ją z Buskiem-Zdrojem, które jako miasto uzdrowiskowe posiada bogatą ofertę dla mieszkańców, kuracjuszy, turystów itp. Rozwój gmin uzdrowiskowych Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój związany jest ze wzrostem kuracjuszy, którzy w wolnym czasie mogą zwiedzać Gminę Chmielnik oraz korzystać z usług świadczonych na jej terenie. Do mocnych stron gminy możemy zaliczyć również organizowanie licznych wydarzeń kulturalnych, w tym święto Dni Kultur (dawniej Spotkania z Kulturą Żydowską) natomiast do słabych – rozpoznawalność i dostępność produktów turystycznych oraz bardzo słabą promocję, od której w głównej mierze zależy wykreowanie turystycznego wizerunku obszaru.

Perspektywa powstania Portu Lotniczego Kielce lub innego rodzaju inwestycji na terenie przeznaczonym przez Miasto Kielce pod budowę lotniska, ale nie wykluczającym obecnie innego rozwiązania, związana będzie niewątpliwie z utworzeniem nowych miejsc pracy, co po części może rozwiązać obecne problemy z ilością oraz jakością tych miejsc na terenie gminy – w efekcie ograniczy to obecny poziom migracji ludzi młodych

i wykształconych. Wzrost liczby ludności oraz ich dochodów pozytywnie wpłynie na finanse gminy, a co za tym idzie – na jakość usług przez nią świadczonych. Wzrost dochodów gminy oraz możliwość pozyskania środków z Unii Europejskiej w latach 2014–2020 umożliwią realizację nowych inwestycji, które niewątpliwie wpłyną na dalszy rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Szansą dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii przyczyniających się do dbałości o środowisko naturalne oraz korzystnie wpływających na poziom budżetów gospodarstw domowych, a także rozwój e-usług i infrastruktury teleinformatycznej, dzięki której m.in. wzrośnie jakość świadczonych usług czy rozpoznawalność obszaru.

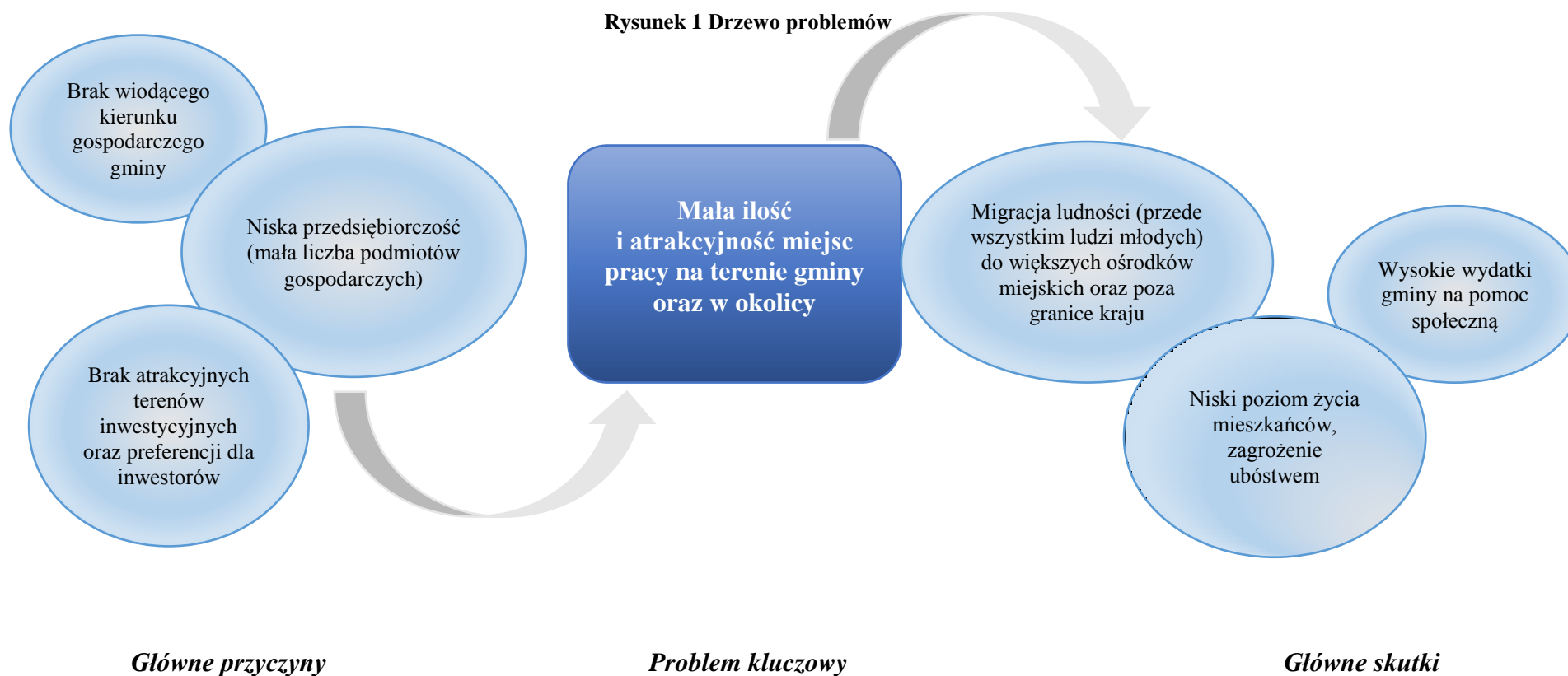
Głównymi zagrożeniami dla turystycznego rozwoju Gminy Chmielnik są: spadek podróży krajowych Polaków, który może negatywnie wpłynąć na turystykę w gminie, wzrost konkurencyjności i atrakcyjności innych regionów, co w efekcie może przyczynić się do dalszego spadku liczby ludności zamieszkującej gminę (m.in. poprzez wzrost migracji ludzi młodych do większych, atrakcyjniejszych pod względem zasobów i jakości pracy ośrodków) oraz spadek ilości miejsc pracy, a co za tym idzie – wzrost bezrobocia. Głównymi obszarami, których rozwój może wpłynąć pozytywnie na Gminę Chmielnik, są: Kielce, Morawica, Busko-Zdrój, Solec-Zdrój oraz Staszów.

Ważne dla rozwoju gminy będzie również zaspokajanie potrzeb mieszkańców, wskazane przez nich problemy powinny zostać niwelowane. Obszary zdegradowane występujące na obszarze gminy, m.in. w miejscowości Chmielnik czy Piotrkowice powinny zostać szczególnie uwzględnione w działaniach władz samorządowych. Miejscowość Piotrkowice, ze względu na dostępność dużej liczby otwartych terenów oraz jej usytuowanie, ma predyspozycje do utworzenia strefy aktywności gospodarczej, a także obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe. Utworzenie terenów pod mieszkalnictwo musi być kompatybilne z zaspokojeniem potrzeb na usługi publiczne: dostępność oferty kulturalnej, zdrowotnej czy edukacyjnej – już na najniższym poziomie edukacji. Chmielnik ze względu na swój potencjał powinien posiadać szeroką ofertę dla swoich mieszkańców, zaspokajając ich potrzeby w kwestiach zarówno gospodarczych jak i społecznych. Ważne dla rozwoju będzie niwelowanie dysproporcji rozwojowych występujących na obszarze, nie tylko w miejscowości Chmielnik, ale w całej gminie. Istotne znaczenie dla przyszłego rozwoju i wizerunku gminy będzie miało nadawanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym, wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju dotychczas niewykorzystanych obszarów

gminy, zarówno w zakresie rozwoju funkcji gospodarczych, społecznych, kulturowych, jak i rekreacyjnych.

3.2 Drzewo problemów

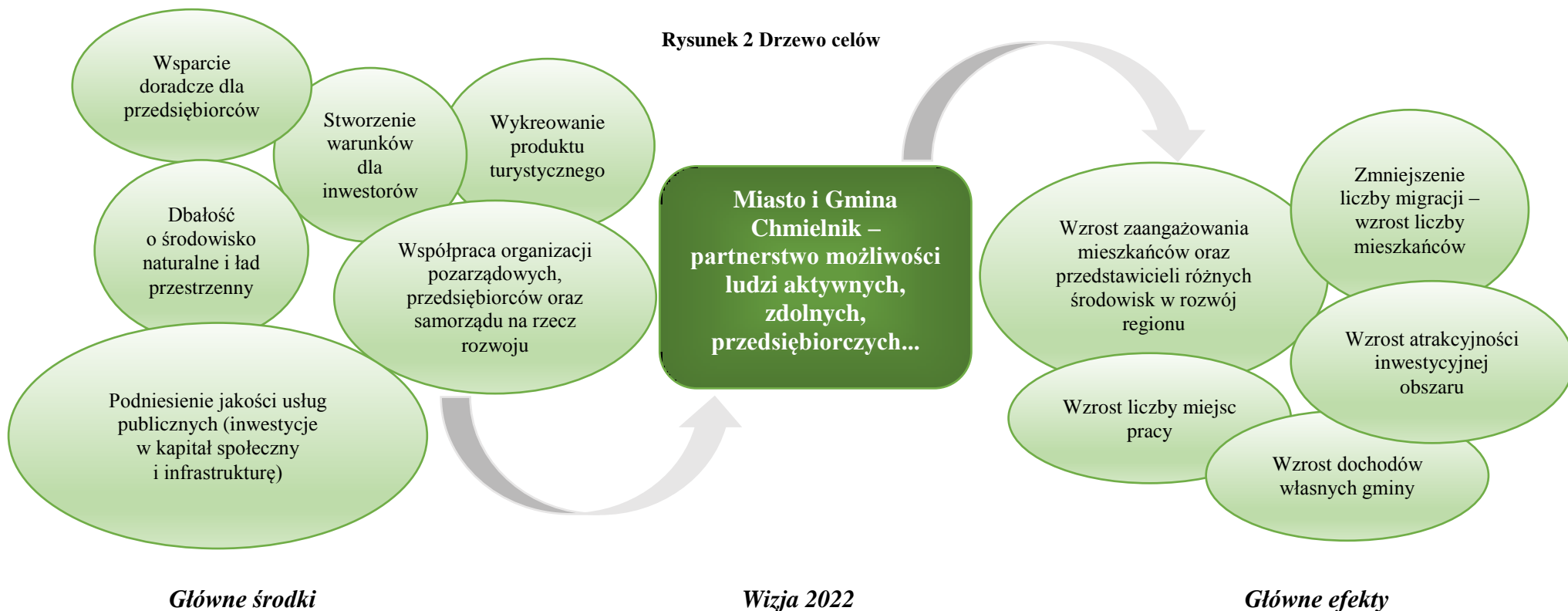
Na podstawie zebranych informacji oraz analizy SWOT zdefiniowano problem kluczowy – główny obszar oddziałujący negatywnie na rozwój Miasta i Gminy Chmielnik, wraz ze wskazaniem jego przyczyn powstania i skutków istnienia.

Źródło: Opracowanie własne

3.3 Drzewo celów

W odpowiedzi na przedstawione w punkcie 3.2 drzewo problemów zostało opracowane drzewo celów. Wskazane problemy oddziałujące negatywnie na rozwój Gminy Chmielnik pozwoliły zdefiniować cel główny wraz z celami szczegółowymi, a także określić główne środki ich osiągnięcia oraz efekty.

Źródło: Opracowanie własne

3.4 Analiza przyszłego otoczenia Miasta i Gminy Chmielnik

Na podstawie zebranych informacji, w tabeli 8 przedstawiono listę elementów otoczenia, które mogą mieć znaczący wpływ na rozwój Miasta i Gminy Chmielnik.

Tabela 8 Elementy otoczenia Miasta i Gminy Chmielnik mogące mieć wpływ na rozwój regionu

Lp.	Element otoczenia	Uwagi
1.	Tereny inwestycyjne/strefa aktywności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> Doprowadzenie do powstania atrakcyjnych terenów inwestycyjnych.
2.	Położenie gminy w sąsiedztwie gmin uzdrowiskowych – Uzdrowiska Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój	<ul style="list-style-type: none"> Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój jako miejsca docelowego przyjazdu wybiera rocznie ponad 200 tys. kuracjuszy, którzy będą mogli skorzystać z oferty Miasta i Gminy Chmielnik. Wykonanie atrakcyjnej turystycznie ścieżki rowerowej łączącej Chmielnik z Buskiem-Zdrojem – otwarcie się na kuracjuszy.
3.	Połączenie komunikacyjne – Wyjazd drogą krajową z Kielc w kierunku na Chmielnik	<ul style="list-style-type: none"> Otwarcie komunikacyjne Kielc w kierunku na Tarnów. Zmniejszenie czasu przejazdu z Chmielnika do Kielc. Zwiększenie atrakcyjności osiedlania się na terenie Gminy Chmielnik.
4.	Turystyka jako ważny element rozwoju województwa świętokrzyskiego	<ul style="list-style-type: none"> Stawiając na turystykę, Chmielnik włącza się w ważny kierunek rozwoju województwa świętokrzyskiego. Oferta Ziemi Chmielnickiej jest unikatowa w skali województwa.

Źródło: Opracowanie własne

Jednym z najważniejszych elementów przyszłego otoczenia Miasta i Gminy Chmielnik, mogącym mieć wpływ na rozwój jest perspektywa powstania terenów inwestycyjnych. Z uwagi na fakt bliskiej odległości innych ośrodków miejskich oraz dobrego połączenia komunikacyjnego gminy z nimi, zachodzi duże prawdopodobieństwo mocnego oddziaływania inwestycji na różne aspekty społeczno-gospodarcze Gminy Chmielnik – począwszy od możliwości znalezienia przez mieszkańców zatrudnienia w nowo powstałych miejscach pracy, kończąc na rozwoju różnego rodzaju usług na terenie gminy. Powstanie terenów inwestycyjnych jest możliwe ze względu na dostępność na obszarze gminy terenów o dużej powierzchni, przeznaczonych pod działalność inwestycyjną. Tereny te należą w głównej mierze do Miasta Kielce, należy dążyć do wejścia we współpracę z Miastem Kielce w zakresie stworzenia strefy inwestycyjnej – należy podjąć w tym zakresie odpowiednie działania. Współpraca gmin będzie mieć duże znaczenie, należy również podkreślić przynależność Miasta i Gminy Chmielnik do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, co daje możliwość pozyskiwania środków z funduszy unijnych na preferencyjnych warunkach, dodatkowo zacieśnienie więzi i współpracy z gminami

sąsiednimi daje szansę na realizację wspólnych przedsięwzięć i podniesienie atrakcyjności obszaru.

Kolejnym ważnym elementem otoczenia gminy są uzdrowiska Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój, jako miejsca odwiedzane w sumie przez ponad dwieście czterdzieści tysięcy kuracjuszy rocznie (stan na koniec 2015 r. *Raport: Turystyczne hity województwa świętokrzyskiego*). Stwarza to szansę na przyciągnięcie tychże osób do Gminy Chmielnik m.in. w celach turystycznych (ścieżki rowerowe, Świętokrzyski Sztetl), co może przełożyć się na rozwój rodzimych przedsiębiorstw m.in. z branży gastronomicznej.

Wyjazd drogą krajową nr 73 z Kielc w kierunku Chmielnika i dalej na Busko-Zdrój i Tarnów jest niezmiernie istotny – poprzez skrócenie czasu podróży z Chmielnika do stolicy województwa świętokrzyskiego zwiększa się atrakcyjność osiedlania się na terenie gminy, jednocześnie stymulując rozwój gminy m.in. poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej.

Gmina Chmielnik stawiając na turystykę włącza się w ważny kierunek rozwoju województwa świętokrzyskiego, a unikatowa oferta gminy w skali całego województwa w połączeniu z dobrym dostępem komunikacyjnym będzie stwarzać możliwości rozwoju tej dziedziny, co niewątpliwie wpłynie korzystnie na rozwój gospodarczy Gminy Chmielnik.

4. KIERUNKI ROZWOJU MIASTA I GMINY CHMIELNIK

Zdefiniowanie problemów Miasta i Gminy Chmielnik pozwoliło na zaproponowanie strategicznych kierunków działań. W wyniku aktualizacji Strategii określono Wizję 2022, misję oraz dwa cele strategiczne i sześć celów operacyjnych. W porównaniu do opracowanej w 2012 roku Strategii skonsolidowano i uproszczono sposób osiągnięcia postawionej misji i wizji, zrezygnowano z priorytetów pozostawiając dwa cele strategiczne, którym bezpośrednio przypisano cele operacyjne. Zmniejszenie poziomów planowania strategicznego da możliwość większej kontroli nad ich osiągnięciem poprzez realizację zadań, które zostały bezpośrednio przypisane celom operacyjnym.

4.1 Wizja, misja i cele strategiczne Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2022

Misja i wizja regionu to nie tylko określenie kierunków rozwoju, ale także wyraz aspiracji mieszkańców. Bez misji i wizji decyzje zarządcze bywają przypadkowe, a codzienna praca sprowadza się do mniej lub bardziej mechanicznego realizowania procedur.

Wizja organizacji to wyobrażenie o jej przyszłym kształcie, a także wytyczenie dróg jego osiągnięcia, natomiast misja określa główny kierunek jej rozwoju, którego osiągnięcie odbywa się za pomocą realizacji celów strategicznych.

Peter F. Drucker w książce *Zarządzanie w XXI wieku* podkreśla, że najlepiej pracują organizacje zatrudniające ochotników, bowiem motorem ich działania jest realizacja pewnej jasno określonej misji. Misji, czyli posłannictwa – ważnego, odpowiedzialnego zadania do spełnienia. Przenosząc to na rozwój regionalny można powiedzieć, że najważniejsze jest włączenie działań mieszkańców w budowanie potencjału gminy.

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji sformułowano wizję, misję oraz dwa cele strategiczne, co zaprezentowano na schemacie 3. Cele strategiczne zdefiniowano w odniesieniu do dwóch kluczowych obszarów dla rozwoju gminy: przedsiębiorczości oraz kapitału społecznego.

Rysunek 3 Wizja, misja i cele strategiczne

Źródło: Opracowanie własne

4.2 Kierunki rozwoju

Przedstawione w podrozdziale wizja, misja oraz cele strategiczne określają kierunki rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik. W tabeli 9 przedstawiono poza wymienionymi już elementami cele operacyjne przypisane do celów strategicznych. Cele strategiczne określone zostały w odniesieniu do dwóch obszarów: przedsiębiorczość oraz kapitał społeczny. Cele operacyjne 1.1, 1.2 oraz 1.3 to oczekiwany efekt w zakresie rozwoju rynku pracy i powiązanego z nim rozwoju turystyki. Cele 2.1, 2.2 oraz 2.3 to działania związane z inwestycjami w kapitał społeczny oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców. Przedsiębiorczość oraz kapitał społeczny to dwa obszary, które będą wzajemnie się uzupełniać, dlatego tak ważne jest wspieranie ich jednocześnie – rozwój jednego będzie potęgował rozwój drugiego obszaru.

Tabela 9 Kierunki rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2022

Misja	Tworzenie partnerskiej przestrzeni możliwości, zwiększającej konkurencyjność i atrakcyjność Miasta i Gminy Chmielnik dla jak najlepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców i turystów					
Wizja 2022	Miasto i Gmina Chmielnik – partnerstwo możliwości ludzi aktywnych, zdolnych, przedsiębiorczych...					
Cele strategiczne	1. Wzrost liczby przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Miasta i Gminy Chmielnik			2. Wzrost poziomu życia mieszkańców Miasta i Gminy Chmielnik		
Cele operacyjne	1.1 Przedsiębiorstwa mają stworzone dogodne warunki do inwestowania	1.2 Marketing gospodarczy gminy – wsparcie doradcze oraz przedsiębiorczość ludzi młodych	1.3 Warunki sprzyjające rozwojowi turystyki – infrastruktura, oferta oraz marketing	2.1 Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i samorząd współpracują w ramach partnerstw na rzecz rozwoju	2.2 Wysoka jakość usług publicznych – wzmacnianie kapitału społecznego i poprawa infrastruktury technicznej	2.3 Wysoka jakość środowiska naturalnego i ładu przestrzennego

Źródło: Opracowanie własne

4.3 Cele operacyjne

W tabeli 10 zestawiono cele operacyjne *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2022* wraz z ich opisem.

Tabela 10 Cele operacyjne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik

Cel operacyjny	Opis
1.1 Przedsiębiorstwa mają stworzone dogodne warunki do inwestowania	W ciągu najbliższych lat zapadną decyzje związane z zagospodarowaniem terenów przeznaczonych obecnie w planach Miasta Kielce pod lotnisko. Niezależnie od tego czy powstanie tam lotnisko czy też przeznaczone zostaną pod strefę inwestycyjną stworzą one realne miejsca pracy. W związku z tym że tereny te są szansą dla rozwoju regionu – niezbędne są działania do zbudowania klimatu przedsiębiorczości opierającego się na wielu czynnikach atrakcyjności, ważnych dla potencjalnego inwestora. Czynnikiem takim są: zasoby i koszty pracy, dostępność transportowa, chłonność rynku, infrastruktura społeczna i gospodarcza, poziom rozwoju gospodarczego, stan środowiska i bezpieczeństwo ¹ . Działania związane z budowaniem klimatu przedsiębiorczości należy powierzyć odpowiedniej jednostce lub komórce organizacyjnej. Stworzenie odpowiedniego klimatu ułatwi przyciągnięcie nowych inwestorów.
1.2 Marketing gospodarczy gminy – wsparcie doradcze oraz przedsiębiorczość ludzi młodych	Rozwój przedsiębiorczości jest bardzo istotnym elementem dla rozwoju gminy. Powstawanie nowych działalności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz inwestycje i tworzenie warunków do rozwoju dla już istniejących, to gwarancja stabilności miejsc pracy i dochodów mieszkańców. Dogodne warunki to szansa na zatrzymanie migracji młodych ludzi oraz przyciągnięcie tych, którzy wyjechali. Ważnym elementem będzie stworzenie oferty inwestycyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy oraz wzmacnianie przedsiębiorczości wśród najmłodszych

¹ www.ibngr.pl – Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową

	<p>mieszkańców gminy poprzez realizację dodatkowych zajęć czy spotkań z ciekawym zawodem, a także wprowadzanie doradztwa zawodowego i mentoringu do oferty edukacyjnej. Istotne będzie dotarcie do absolwentów szkół wyższych jak i średnich, będących potencjalnymi pracodawcami na obszarze gminy, stworzenie dla nich korzystnych warunków do inwestowania. Również wsparcie w zakresie usług doradczych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej będzie istotne dla lokalnego rynku pracy, a tym samym rozwoju gminy.</p>
<p>1.3 Warunki sprzyjające rozwojowi turystyki – infrastruktura, oferta oraz marketing</p>	<p>Turystyka musi opierać się na posiadanych przez gminę walorach naturalnych i kulturowych jako podstawie dla swojego rozwoju. Inwestycje w infrastrukturę turystyczną i okołoturystyczną oraz zbudowanie oferty i wizerunku Miasta Chmielnika jako miejsca ze smakiem i klimatem, ciekawego i pozwalającego na „naładowanie baterii”, miasta z duszą – stwarzają możliwości rozwoju. Posiadane walory środowiska naturalnego należy eksponować, ale jednocześnie chronić. Rosnące zainteresowanie aktywnym spędzaniem czasu wolnego na świeżym powietrzu oraz prowadzeniem zdrowego trybu życia wskazuje na potrzebę inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, które będą skierowane zarówno do mieszkańców, jak i turystów. Należy zwrócić szczególną uwagę na tworzenie bezpiecznej i wygodnej infrastruktury pieszej i rowerowej oraz profesjonalnie wyznaczyć szlaki piesze i rowerowe – zarówno gminne jak i we współpracy z sąsiednimi gminami. Dodatkowo należy wspierać inicjatywy o charakterze kulturalnym i turystycznym, które będą wzmacniać integrację społeczną mieszkańców. Ważne do tego będzie wykreowanie rozpoznawalnego marketingowego produktu turystycznego – Chmielnicka Gęś. Ponadto ważną rolę odegra promocja zasad zdrowego żywienia oraz produktów lokalnych wytwarzanych w technologii proekologicznej w połączeniu z projektem edukacyjnym, a także związany z tym rozwój otoczenia infrastrukturalnego i utworzenie na jego bazie produktu turystycznego o znaczeniu regionalnym. Realizacja przedsięwzięcia będzie mieć realne szanse powodzenie we wsi Piotrkowice.</p>
<p>2.1 Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i samorząd współpracują w ramach partnerstw na rzecz rozwoju</p>	<p>Rozwój jest tym, co robią ludzie, a nie tym, co jest robione dla nich – to sformułowanie obrazuje jak ważne jest zbudowanie partnerstwa na rzecz rozwoju regionu. Ważnym elementem rozwoju jest promowanie demokracji lokalnej, odradzanie się aktywności środowisk lokalnych, a także wspieranie działań takich społeczności. Inicjatywy lokalne powinny mieć wpływ na samoorganizację małych społeczności. Kształtowanie postaw liderek, wspieranie liderów – to działania, które w dłuższej perspektywie czasowej przyniosą bardzo wymierne korzyści. Ważną rolę w społecznym rozwoju lokalnym powinna odegrać ekonomia społeczna, która opiera się na wartościach takich jak solidarność, partycypacja i samorządność. Ekonomia społeczna wykorzystując zasoby ludzkie działa komplementarnie do sektora prywatnego i publicznego, zapobiega wykluczeniu społecznemu oraz łagodzi napięcia społeczne. Wspomaga również proces budowania społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki temu, iż przedsiębiorstwa społeczne mogą pełnić bardzo różnorodne funkcje, istnieje możliwość ich działania we wszystkich sektorach, a kluczowe znaczenie w ich funkcjonowaniu ma działanie na rzecz ludzi.</p>
<p>2.2 Wysoka jakość usług publicznych – wzmacnianie kapitału społecznego i poprawa infrastruktury technicznej</p>	<p>Duże znaczenie dla rozwoju regionu posiada jakość, dostępność i szeroka oferta usług publicznych. Oferowanie wysokiego standardu usług publicznych podnosi średni poziom życia mieszkańców, ale także wpływa na wizerunek gminy jako zharmonizowanego i spójnego środowiska społecznego. Szczególną uwagę należy zwrócić na poprawę standardów funkcjonowania placówek publicznych związanych z warunkami startu życiowego dzieci i młodzieży (przedszkola, szkoły, profilaktyka zdrowotna, usługi kulturalne i sportowe). Wsparciem powinny być</p>

	<p>objęte osoby starsze oraz grupa osób wykluczonych społecznie (mieszkania komunalne, pomoc społeczna, publiczna ochrona zdrowia). Należy wdrażać działania mające na celu rozpoznanie oraz zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie działalności samorządu, co może mieć miejsce poprzez zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w życiu publicznym. Ponadto systemy infrastruktury technicznej są istotnym czynnikiem zapewnienia odpowiednich warunków życia oraz zaspokojenia elementarnych potrzeb mieszkańców. Ważnym rodzajem usług publicznych jest rekreacja, możliwość spędzania czasu wolnego przez mieszkańców. Usługi te mają również znaczenie dla rozwoju turystyki. Należy dążyć do sytuacji, w której usługi rekreacyjne świadczone są przez podmioty prywatne lub społeczne na zasadach rynkowych, nawet w przypadku wykupywania znaczących pakietów usług przez samorząd. Elementem podnoszącym jakość usług publicznych jest poprawa infrastruktury technicznej, która zwiększa szanse na powodzenie pozostałych działań. Dodatkowo warto zwrócić uwagę na mobilność mieszkańców, należy dążyć do zwiększenia mobilności mieszkańców gminy poprzez promowanie i tworzenie infrastruktury dla alternatywnych niż samochód środków transportu – rower, podróże piesze, komunikacja zbiorowa.</p>
<p style="text-align: center;">2.3 Wysoka jakość środowiska naturalnego i ład przestrzenny</p>	<p>Obecnie bardzo duże znaczenie ma czyste środowisko. Należy zwiększać świadomość ekologiczną wśród mieszkańców. Dbanie o środowisko przyrodnicze powinno odbywać się zgodnie z hasłem: „myśleć globalnie – działać lokalnie”. Środowisko naturalne to czynnik bardzo istotny dla mieszkańców, jak również ważny dla turystyki. Czyste powietrze jest niewątpliwie elementem sprzyjającym do rozwoju wszelkich form turystyki aktywnej oraz wypoczynkowej. Na stan środowiska wpłyną działania z zakresu termomodernizacji, uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej czy tworzenia obszarów do rekreacji. Ład przestrzenny wpływać będzie na wizerunek gminy oraz funkcjonalność obszaru. Ważną rolę w poprawie stanu środowiska naturalnego powinny odegrać inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii (OZE), jako alternatywne źródła dla ogrzewania węglem. Działania te przyczynią się do obniżenia niskiej emisji na obszarze gminy. Wykorzystanie OZE w sektorze publicznym, jak i zachęcanie przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych do zastąpienia paliw tradycyjnych, przyniesie nie tylko korzyści środowiskowe, ale również społeczne.</p>

Źródło: Opracowanie własne

4.4 Propozycja realizacji działań w ramach poszczególnych celów operacyjnych

W wyniku przeprowadzonych analiz i zebranych informacji wyznaczono oraz przyporządkowano do poszczególnych celów operacyjnych zadania przewidziane do realizacji w ramach niniejszej Strategii. Ich zestawienie zaprezentowano w tabeli 11.

Tabela 11 Zadania wpisane do realizacji w ramach Strategii

Cel operacyjny	Zadania
<p>1.1 Przedsiębiorstwa mają stworzone dogodne warunki do inwestowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie doradcze MŚP na wczesnym etapie działalności oraz późniejszego funkcjonowania. • Uzbrojenie potencjalnych terenów inwestycyjnych – utworzenie lokalnych stref aktywności gospodarczej. • E-usługi dla przedsiębiorstw. • Przygotowywanie ofert inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów.

<p>1.2 Marketing gospodarczy gminy – wsparcie doradcze oraz przedsiębiorczość ludzi młodych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z instytucjami okołobiznesowymi. • Powołanie samorządu przedsiębiorców. • Organizacja corocznych spotkań z przedsiębiorcami z terenu Gminy Chmielnik. • Inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych zewnętrznych źródłach wsparcia finansowego. • Utworzenie Centrum aktywności ludzi młodych – pakiet usług doradczych w zakresie przedsiębiorczości. • Organizacja regularnych spotkań z ludźmi biznesu, mentoring/coaching. • Doradztwo zawodowe dla uczniów, budowanie ścieżek kariery. • Organizacja zajęć pozalekcyjnych z zakresu przedsiębiorczości.
<p>1.3 Warunki sprzyjające rozwojowi turystyki – infrastruktura, oferta oraz marketing</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie działań w zakresie wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego do rozwoju turystyki na obszarze gminy. • Kreowanie produktu marketingowego – Chmielnicka Gęś. • Integrowanie branży turystycznej gminy. • Zagospodarowanie Zalewu Andrzejówka. • Utworzenie wioski tematycznej w miejscowości Śladków Mały oraz wspieranie i promowanie gospodarstw agroturystycznych. • Stworzenie oferty turystycznej ukierunkowanej na kuracjuszy z gmin uzdrowskich: Busko-Zdrój i Solec-Zdrój. • Zwiększenia oferty bezpiecznych ścieżek rowerowych oraz szlaków pieszych. • Opracowanie i wykonanie jednolitego systemu oznakowania wewnętrznego gminy. • Kulturowanie tradycji i historii Ziemi Chmielnickiej. • Kreowanie wydarzeń utrwalających związek mieszkańców z gminą. • Stworzenie rocznego kalendarza organizacji targów i jarmarków. • Świętokrzyski Sztetl ośrodkiem kulturalnym regionu. • Promocja zasad zdrowego żywienia oraz produktów lokalnych wytwarzanych w technologii proekologicznej.
<p>2.1 Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i samorząd współpracują w ramach partnerstw na rzecz rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja corocznego Forum Organizacji Pozarządowych. • Doradztwo i aktywizacja organizacji pozarządowych. • Udostępnienie obiektów publicznych na potrzeby działań realizowanych przez mieszkańców. • Kreowanie pozytywnych relacji oraz dialogu między organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządem – budowanie partnerstw lokalnych. • Wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej. • Wspieranie działań i współpraca z Młodzieżową Radą Miejską.
<p>2.2 Wysoka jakość usług publicznych – wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa infrastruktury technicznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie możliwości korzystania z szybkiego Internetu. • Wdrożenie e-usług publicznych. • Zapewnienie wysokiej jakości systemu ochrony zdrowia oraz pomocy i integracji społecznej. • Wspieranie włączenia społecznego i aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. • Tworzenie placówek wsparcia dziennego. • Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych oraz wysokiego poziomu kształcenia, w tym organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej. • Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez rozbudowę

	<p>bazy szkół, m.in. budowa zespołu placówek oświatowych w Piotrkowicach, budowa sali gimnastycznej przy SP Chmielnik oraz rozbudowa i przebudowa przedszkola w Chmielniku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc dla dzieci w żłobkach / klubach dziecięcych i przedszkolach. • Tworzenie warunków do samorealizacji mieszkańców – wzrost dostępności oferty kulturalnej (świetlice wiejskie jako ośrodki integracji społecznej, m.in. w Śladkowie Dużym i Ługach). • Fundusz sołecki jako narzędzie aktywizowania mieszkańców w działaniu na rzecz swojego sołectwa i gminy. • Zaspokajanie potrzeb osób starszych – program senioralny. • Utworzenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną. • Wspieranie budownictwa komunalnego. • Rewitalizacja obszarów zdegradowanych Miasta i Gminy Chmielnik – przebudowa, adaptacja budynków, obiektów, terenów i przestrzeni w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych. • Opracowanie i wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji. • Promowanie zdrowego trybu życia. • Zapewnienie wzrostu poziomu bezpieczeństwa publicznego.
<p>2.3 Wysoka jakość środowiska naturalnego i ładu przestrzennego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych. • Zapewnienie odpowiedniej jakości oraz dostępności infrastruktury drogowej (budowa/przebudowa/remont dróg gminnych, wspieranie budowy obwodnicy Chmielnika). • Budowa bezpiecznych ciągów pieszych. • Zagospodarowanie przestrzeni publicznych, m.in. poprzez małą architekturę. • Pobudzanie aktywności mieszkańców na rzecz poprawy estetyki indywidualnych posesji i terenów przyległych. • Tworzenie obszarów zieleni urządzonej oraz terenów rekreacyjnych, w tym placów zabaw. • Modernizacja oświetlenia ulicznego. • Wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. • Promowanie działań służących ochronie terenów o cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. • Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę. • Opracowanie i wdrożenie Programu Gospodarki Niskoemisyjnej. • Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów o znaczeniu strategicznym dla gminy. • Poprawa efektywności gospodarki odpadami komunalnymi. • Realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest. • Tworzenie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi, opartego na segregacji, recyklingu i innych formach odzysku odpadów. • Opracowanie Gminnej Ewidencji Zabytków. • Opracowanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Miasta i Gminy Chmielnik.

Źródło: Opracowanie własne

4.5 Kierunki i wizje samorządu powiatowego i wojewódzkiego oraz założenia UE we wspieraniu rozwoju regionalnego

W ramach Strategii będą realizowane cele ogólne i szczegółowe wpisujące się w strategiczne dokumenty Europy, kraju i województwa. Wykaz dokumentów strategicznych oraz ich cele spójne z celami Strategii zamieszczono w tabeli 12.

Tabela 12 Wykaz dokumentów strategicznych

Lp.	Program	Misja/Cel/Priorytet/Działanie
1.	Strategia Europa 2020	<p>Cel nadrzędny 1: Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lat, w tym poprzez zwiększenie zatrudnienia młodzieży, osób starszych i pracowników nisko wykwalifikowanych oraz skuteczniejszą integrację legalnych imigrantów.</p> <p>Cel nadrzędny 3: Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%. Unia Europejska zdecydowana jest podjąć decyzję o osiągnięciu do 2020 roku 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości.</p> <p>Cel nadrzędny 4: Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</p> <p>Cel nadrzędny 5: Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</p>
2.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo.</p> <p>Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.</p> <p>I.3.2. Rozwój kapitału społecznego.</p> <p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki.</p> <p>II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.</p> <p>II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego.</p> <p>Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych.</p> <p>II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu.</p> <p>II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych.</p> <p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.</p> <p>Cel III.1. Integracja społeczna.</p> <p>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.</p> <p>III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.</p> <p>III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.</p>
3.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.</p>

		<p>Kierunki działań:</p> <p>2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału do specjalizacji terytorialnej.</p> <p>2.3. Wspomaganie spójności w obszarach problemowych.</p> <p>Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.</p> <p>Kierunki działań:</p> <p>3.1. Poprawa dostępności polskich miast i regionów.</p> <p>3.3. Poprawa dostępności teleinformatycznej.</p> <p>3.4 Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji.</p> <p>Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p> <p>Kierunki działań:</p> <p>4.2. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej.</p> <p>4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.</p> <p>4.4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego.</p> <p>4.5. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi Ekosystemów.</p> <p>4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.</p> <p>Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p> <p>Kierunki działań:</p> <p>5.2. Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi.</p> <p>Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.</p> <p>Kierunki działań:</p> <p>6.1. Wprowadzenie zintegrowanego (spójnego i hierarchicznego) systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych mających największe znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania.</p> <p>6.3. Wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego.</p>
4.	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie (KSRR)</p>	<p>Cel strategiczny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Cel szczegółowy 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”).</p> <p>Cel szczegółowy 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p> <p>Cel szczegółowy 3: Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).</p>
5.	<p>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego</p>	<p>Cel główny: Wzrost wydajności pracy we wszystkich sektorach gospodarki Polski Wschodniej.</p> <p>Obszar strategiczny 1: Innowacyjność.</p>

	Polski Wschodniej do roku 2020. Aktualizacja	Obszar strategiczny 2: Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego. Obszar strategiczny 3: Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna.
6.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 (zaktualizowana)	<p>Cel strategiczny 1: Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej:</p> <p>a) poprawa infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej czyli bliżej siebie i świata,</p> <p>b) poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i większa jakość życia w regionie,</p> <p>c) rozwój harmonijny i ład przestrzenny czyli nie zapominajmy o tym co już jest.</p> <p>Cel strategiczny 2: Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu:</p> <p>c) ekologiczna żywność – czyli zaspokajanie rosnącego popytu na tradycję,</p> <p>d) pakietyzacja i komercjalizacja produktu turystycznego – czyli rynkowa gra zespołów.</p> <p>Cel strategiczny 3: Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki:</p> <p>a) sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa jakiegokolwiek myślenia o pomyślnej przyszłości,</p> <p>c) tworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości w tym przede wszystkim sektora MŚP – czyli dla podmiotów, które finalnie decydują o innowacyjności.</p> <p>Cel strategiczny 4: Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu:</p> <p>b) ośrodki miejskie jako subregionalne i lokalne bieguny wzrostu.</p> <p>Cel strategiczny 5: Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich:</p> <p>a) rozwój usług publicznych,</p> <p>c) rozwój funkcji pozarolniczych.</p> <p>Cel strategiczny 6: Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu:</p> <p>a) energia versus emisja czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce,</p> <p>d) ochrona cennych zasobów przyrodniczych.</p>
7.	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020	<p>Misja: „Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu kieleckiego oraz poprawa standardu usług publicznych poprzez realizowanie polityki zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego z poszanowaniem środowiska naturalnego i racjonalne wykorzystanie walorów kulturowych i turystycznych powiatu”.</p> <p>Cel strategiczny 1: Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych.</p> <p>Cel strategiczny 2: Ochrona i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dóbr kultury.</p> <p>Cel strategiczny 3: Rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.</p>
8.	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020	<p>Cel główny ZIT: Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój gospodarczy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego</p> <p>Cel strategiczny 1: Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy</p> <p>Cel strategiczny 2: Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego</p> <p>Cel strategiczny 3: Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej w tym poprawa jakości nauczania</p> <p>Cel strategiczny 4: Zwiększenie atrakcyjności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii.</p>

Źródło: Opracowanie własne

5. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W STRATEGII

5.1 Koszty realizacji celów

Działania zawarte w Strategii będą finansowane przez różne podmioty. W poniższym zestawieniu przedstawiono szacunkowe nakłady niezbędne do poniesienia przez Samorząd Miasta i Gminy Chmielnik ze środków własnych oraz dostępnych na etapie realizacji poszczególnych zadań zewnętrznych środków finansowych. Zestawienie ogólnych kosztów realizacji Strategii w latach 2016–2022 zawarto w tabeli 14.

Tabela 13 Prognozowane kwoty potrzebne do realizacji poszczególnych celów – zadania Samorządu Miasta i Gminy Chmielnik

<i>Cel strategiczny 1. Wzrost liczby przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Miasta i Gminy Chmielnik</i>				
Cel operacyjny	Organ odpowiedzialny	Okres realizacji	Koszty ogółem	% ogółu
1.1. Przedsiębiorstwa mają stworzone dogodne warunki do inwestowania	UMiG	2016–2022	700 000 zł	50
1.2 Marketing gospodarczy gminy – wsparcie doradcze oraz przedsiębiorczość ludzi młodych	UMiG	2016–2022	280 000 zł	20
1.3 Warunki sprzyjające rozwojowi turystyki – infrastruktura, oferta oraz marketing	UMiG	2016–2022	420 000 zł	30
SUMA			1 400 000 zł	100
Średni roczny koszt realizacji Celu 1 Strategii w latach 2016–2022			200 000 zł	
<i>Cel strategiczny 2. Wzrost poziomu życia mieszkańców Miasta i Gminy Chmielnik</i>				
Cel operacyjny	Organ odpowiedzialny	Okres realizacji	Koszty ogółem	% ogółu
2.1 Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i samorząd współpracują w ramach partnerstw na rzecz rozwoju	UMiG	2016–2022	3 900 000 zł	10
2.2 Wysoka jakość usług publicznych – wzmacnianie kapitału społecznego i poprawa infrastruktury technicznej	UMiG	2016–2022	21 840 000 zł	56
2.3 Wysoka jakość środowiska naturalnego i ładu przestrzennego	UMiG	2016–2022	13 260 000 zł	34
SUMA			39 000 000 zł	100
Średni roczny koszt realizacji Celu 2 Strategii w latach 2016–2022			5 571 429 zł	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 14 Ogólne koszty realizacji Strategii

Koszt realizacji Celu 1	1 400 000 zł
Koszt realizacji Celu 2	39 000 000 zł
Koszt realizacji Strategii w latach 2016–2022	40 400 000 zł
Średni roczny koszt realizacji Strategii w latach 2016–2022	5 721 429 zł
Możliwa kwota otrzymania dotacji do zaplanowanych zadań	22 220 000 zł (55%)
Niezbędna kwota wkładu własnego	18 180 000 zł (45%)
Średnia roczna wartość otrzymanego dofinansowania w latach 2016–2022	3 174 285 zł
Średnia roczna wartość wkładu własnego do projektów w latach 2016–2022	2 597 143 zł

Źródło: Opracowanie własne

5.2 Źródła finansowania

Realizacja zadań w ramach określonych celów Strategii finansowana będzie ze środków pochodzących z budżetu Miasta i Gminy Chmielnik oraz źródeł zewnętrznych w formie dofinansowań. Miasto i Gmina Chmielnik aplikować będzie przede wszystkim o środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020. Ponadto w miarę możliwości będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych projektów z krajowych programów operacyjnych w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz z innych instytucji, m.in. z:

1. *Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020 (PO WER 2014–2020).*
2. *Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014–2020 (POPC 2014–2020).*
3. *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020).*
4. *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (PO IiŚ 2014–2020)*
5. *Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020 (PO IR 2014–2020)*
6. *Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 (PO PW 2014–2020)*
7. *Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020 (FIO 2014–2020).*
8. *Rządowego Programu na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014–2020 (ASOS 2014–2020).*
9. Programów i konkursów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN).
10. Programów i konkursów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Kielcach.
11. Programów i konkursów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska.
12. Innych dostępnych programów i konkursów ministerialnych itp.

6. METODOLOGIA EWALUACJI I MONITORINGU

Warunkiem sprawnej oraz efektywnej realizacji Strategii Rozwoju jest wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i oceny tej Strategii wraz z towarzyszącymi jej programami rozwoju.

Monitoring ma na celu gromadzenie i analizę danych na temat przebiegu realizacji danego programu, która pozwala na wyłapywanie ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń. Ewaluacja natomiast ma za zadanie sprawdzenie, czy w wyniku podejmowanych działań powstały spodziewane rezultaty oraz czy przełożyły się one na realizację wyznaczonych celów.

Opracowanie systemu monitorowania i ewaluacji umożliwi zatem gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów poszczególnych programów jak i całej Strategii, a także pozwoli na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby – wprowadzenie niezbędnych aktualizacji oraz korekt. Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne oraz zaplanowane przedsięwzięcia. Monitoring prowadzony będzie w zakresie finansowym

i rzeczowym. Zakres finansowy dotyczyć będzie monitorowania poprawności oraz efektywności wydawanych środków, natomiast zakres rzeczowy – efektywności podejmowanych działań oraz postępu wdrażania Strategii. Ewaluacja Strategii będzie prowadzona w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych projektów i inwestycji w niej zapisanych, a jej ocena opierać się będzie na następujących kryteriach:

1. **Skuteczności** – pozwala określić czy zostały osiągnięte cele Strategii założone na etapie programowania.
2. **Efektywności** – pozwala ocenić poziom ekonomiczności Strategii.
3. **Użyteczności** – pozwala ocenić zgodności celów Strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej.
4. **Trafności** – obrazuje do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom wskazanym do danego obszaru.
5. **Trwałości** – pozwala określić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jego zakończeniu.

Ewaluacja działań zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2022* zostanie podzielona na następujące części:

- **ex-ante** (przed realizacją Strategii) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji; ocena ta została przeprowadzona przed opracowaną w 2012 roku Strategią;
- **on-going** (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Zespół Strategiczny, który będzie corocznie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii;
- **mid-term** (w połowie okresu realizacji) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego ma miejsce aktualizacja Strategii (ewaluacja przeprowadzona na potrzeby opracowania niniejszej aktualizacji Strategii);
- **ex-post** (na zakończenie Strategii) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach Strategii z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanego z nim systemu ewaluacji pozwoli wyeliminować w dużym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów Strategii w trakcie jej realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych, dodatkowych działań (zadań), które będą wpisywać się w wyznaczone cele strategiczne i operacyjne.

Za wdrożenie systemu odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta i Gminy Chmielnik, natomiast za prowadzenie monitorowania i ewaluacji powołany przez niego Zespół Strategiczny, w którego skład wejdzie od 10 do 15 osób. Preferowany skład Zespołu to przedstawiciele 3 sektorów, przy założeniu że sektor społeczny i gospodarczy stanowić będzie co najmniej 50% składu. Zespół Strategiczny będzie się zbierał co najmniej raz w roku, a do jego zadań należeć będzie m.in.:

- przedstawienie wniosków z realizacji poszczególnych celów operacyjnych;
- monitorowanie oraz ocena wdrażania poszczególnych działań;
- sformułowanie wniosków i zaleceń odnośnie wprowadzenia usprawnień w kwestii wdrażania Strategii;
- opracowanie sprawozdań z posiedzeń.

Przewodniczący Zespołu Strategicznego zobowiązany jest przedstawić Radzie Miejskiej sprawozdanie sporządzone przez Zespół Strategiczny. Co najmniej raz w roku na posiedzeniu Rady Miejskiej analizowane będą postępy w realizacji Strategii. Rada Miejska, jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza, będzie mieć za zadanie:

- akceptację rocznych sprawozdań z realizacji Strategii, w szczególności osiągnięcia celów i rezultatów;
- analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści Strategii Rozwoju;
- aktualizację Strategii Rozwoju;
- uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.

Bieżący monitoring i ewaluacja są elementami realizacji Strategii, dzięki którym można podjąć decyzję, czy i kiedy dokonać aktualizacji dokumentu. Procesy te pozwolą na określenie, czy zaplanowane do realizacji cele oraz zadania realizowane są poprawnie oraz czy ich realizacja jest możliwa przy aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Wyniki monitoringu

i ewaluacji służyć będą wprowadzaniu aktualizacji dokumentu, który odpowiadać musi na bieżące problemy i potrzeby.

Informacje na temat stanu realizacji Strategii będą przekazywane mieszkańcom gminy, jak również wszystkim zainteresowanym za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy Chmielnik, a także podczas spotkań z różnymi grupami społecznymi, w tym z mieszkańcami, przedsiębiorcami, stowarzyszeniami itp.

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

W celu skutecznej ewaluacji Strategii niezbędne są dane umożliwiające przeprowadzenie oceny, m.in. porównania stanu przed i po realizacji Strategii. W tym celu wyróżniono dwa rodzaje wskaźników. Pierwszy z nich dotyczy ogólnych zmian podstawowych wartości, które zaszły w trakcie realizacji Strategii. Możemy zaliczyć do nich m.in. liczbę mieszkańców gminy, czy też liczbę podmiotów gospodarczych działających na jej terenie – wybrano te wartości, które da się wyrazić liczbowo. Drugi rodzaj wskaźników dotyczy działań zawartych w Strategii – można określić, które z nich zostały, a które nie zostały zrealizowane. Wskaźniki efektów realizacji Strategii przedstawiono w tabeli 15, a wskaźniki realizacji celów w tabeli 16. Wartości wskaźników mierzone będą na podstawie dostępnych danych statystycznych oraz innych dostępnych źródeł.

Tabela 15 Wskaźniki efektów realizacji Strategii

Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Jednostka miary	Wartość wskaźnika na koniec 2014 r.			Wartość pożądana dla MiG Chmielnik w 2021 r. (stan na 31.XII)
				MiG Chmielnik ²	województwo świętokrzyskie	Polska	
1.	Liczba mieszkańców	GUS	osoby	11 477	1 263 176	38 478 602	wyższa o co najmniej 5% od wartości w 2014 r.
2.	Liczba nowych budynków oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	GUS	szt.	27	23	25	wyższa niż w Polsce w 2021 r.
3.	Udział dochodów własnych budżetu gminy w dochodach ogółem	GUS	%	33,6	43,4	55,4	wyższa niż w Polsce w 2021 r.
4.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	GUS	%	11,1	9,5	7,5	niższa niż w Polsce w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne

² Miasto i Gmina Chmielnik.

Tabela 16 Wskaźniki realizacji celów

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Jednostka miary	Wartość wskaźnika na koniec 2014 r.			Wartość pożądana dla MiG Chmielnik w 2021 r. (stan na 31.XII)
				MiG Chmielnik	województwo świętokrzyskie	Polska	
1.1 Przedsiębiorstwa mają stworzone dogodne warunki do inwestowania	Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	GUS	szt.	66	71	93	wzrost o co najmniej 5% od wartości w 2014 r.
	Atrakcyjność inwestycyjna Podregionu Kieleckiego	IBNGR ³	ocena IBNGR	przeciętna	–	–	wysoka
1.2 Marketing gospodarczy gminy – wsparcie doradcze oraz przedsiębiorczość ludzi młodych	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności	GUS	szt.	661	872	1 071	wzrost o co najmniej 8% od wartości w 2014 r. (wartość skumulowana)
	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności	GUS	szt.	52	67	77	wzrost o co najmniej 5% od wartości w 2014 r.
1.3 Warunki sprzyjające rozwojowi turystyki – infrastruktura, oferta oraz marketing	Liczba turystycznych obiektów noclegowych ⁴	GUS	szt.	2	231	9 885	wyższa o co najmniej 200% od wartości w 2014 r.
2.1 Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i samorząd współpracują w ramach partnerstw na rzecz rozwoju	Liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców	GUS	szt.	25	30	33	wzrost o co najmniej 10% od wartości w 2014 r.
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej (przedsiębiorczości społecznej)	Baza NGO ⁵	szt.	3	–	–	wyższa o co najmniej 200% od wartości w 2014 r.
2.2 Wysoka jakość usług	Liczba osób korzystających z pomocy	GUS	szt.	1 730	1 201	768	spadek o co

³ Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Gdańsk 2015.

⁴ Do obiektów noclegowych zaliczono hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe, domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych, pola biwakowe, kempingi, obiekty do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, zakłady uzdrowiskowe.

⁵ Baza organizacji pozarządowych i instytucji, bazy.ngo.pl.

publicznych, w tym wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa infrastruktury technicznej	społecznej na 10 tys. ludności						najmniej 8% od wartości w 2014 r.
	Wdrożenie Programu Rewitalizacji	UMiG	szt.	0	–	–	wdrożony
2.3 Wysoka jakość środowiska naturalnego i ładu przestrzennego	Wydatki z budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca ⁶	GUS	zł	148,81	268,12	263,84	wzrost o co najmniej 2% od wartości w 2014 r.
	Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	UMiG	szt.	0	–	–	opracowany
	Opracowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego	UMiG	szt.	0	–	–	opracowany

Źródło: Opracowanie własne

⁶ Wskaźnik obliczany jako średnia z lat 2010–2014.

8. OCENA WPLYWU STRATEGII NA ŚRODOWISKO

W świetle zapisów artykułu 46 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.) przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów:

1. Koncepcje przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, plany zagospodarowania przestrzennego oraz strategię rozwoju regionalnego.
2. Polityki, strategie, plany lub programy w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
3. Polityki, strategie, plany lub programy inne niż wymienione w pkt. 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2022 jest dokumentem, którego projekt ze względu na charakter i skalę ujętych w nim działań wymaga przeprowadzenia procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W tym celu organ opracowujący projekt dokumentu sporządza prognozę oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi odrębny dokument, którego głównym celem jest analiza i ocena ewentualnych skutków środowiskowych związanych z wdrażaniem zadań Strategii. Zgodnie z *Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 71) Prognoza zawiera analizę w kontekście kwalifikacji przedsięwzięć ujętych w Strategii wg podziału zawartego w powyższym akcie prawnym.

W obowiązującym w Polsce prawie, ochrona przyrody regulowana jest przepisami *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.). Miasto i Gmina Chmielnik pod względem walorów przyrodniczych jest bardzo

atrakcyjna. Łączna powierzchnia terenów objętych ochroną wynosi 12 337,49 ha, co stanowi 86,77% ogólnej powierzchni. Zgodnie z Rejestrem Form Ochrony Przyrody Województwa Świętokrzyskiego⁷ prowadzonym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Kielcach są to:

- Szaniecki Park Krajobrazowy,
- Nadnidziański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu,
- obszar Natura 2000 Ostoja Stawiany (PLH 260033),
- obszar Natura 2000 Ostoja Szaniecko-Solecka (PLH 260034),
- pomniki przyrody: aleja lipowa, dęby szypułkowe, jaskinia Lubańska, jaskinia w Śladkowie,
- użytki ekologiczne: Łąka w Jasieniu oraz oczko wodne otoczone torfowiskiem przejściowym.

Przygotowanie i realizacja zadań omawianych w niniejszym dokumencie obligatoryjnie uwzględniać będzie obowiązujące przepisy prawne i respektować obowiązujące zakazy dla ww. form ochrony. Należy zaznaczyć, iż na etapie sporządzania dokumentu nie jest możliwe dokonanie szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko, ponieważ nie jest znana dokładna lokalizacja niektórych przedsięwzięć, jak również ich powierzchnia. Ocena ta nie zastępuje *Prognozy oddziaływania na środowisko*, której przeprowadzenie jest konieczne dla m.in. skutków realizacji dokumentów strategicznych opracowywanych przez organy administracyjne – obowiązek ten nakłada *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*.

⁷ Strona internetowa Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.rdos.gov.pl.

Spis rysunków

Rysunek 1 Drzewo problemów	21
Rysunek 2 Drzewo celów	22
Rysunek 3 Wizja, Misja i Cele strategiczne	26

Spis tabel

Tabela 1 Analiza diagnostyczna gminy – część społeczna	13
Tabela 2 Analiza diagnostyczna gminy – część gospodarcza	13
Tabela 3 Analiza diagnostyczna gminy – część infrastrukturalna	13
Tabela 4 Analiza diagnostyczna gminy – część finansowa	14
Tabela 5 Analiza porównawcza Gminy Chmielnik z innymi gminami miejsko-wiejskimi w regionie	14
Tabela 6 Analiza porównawcza Gminy Chmielnik ze średnimi wartościami dla województwa i Polski	14
Tabela 7 Analiza SWOT poszczególnych obszarów	16
Tabela 8 Elementy otoczenia Miasta i Gminy Chmielnik, mogące mieć wpływ na rozwój regionu	23
Tabela 9 Kierunki rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2016–2022	27
Tabela 10 Cele operacyjne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik	27
Tabela 11 Zadania wpisane do realizacji w ramach Strategii	29
Tabela 12 Wykaz dokumentów strategicznych	32
Tabela 13 Prognozowane kwoty potrzebne do realizacji poszczególnych celów – zadania Samorządu Miasta i Gminy Chmielnik	36
Tabela 14 Ogólne koszty realizacji Strategii	37
Tabela 15 Wskaźniki efektów realizacji Strategii	43
Tabela 16 Wskaźniki realizacji celów	44

Załączniki:

1. *Część I – Diagnoza stanu aktualnego Miasta i Gminy Chmielnik (Załącznik 1);*
2. *Raport z monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2012–2020 za okres od 29.06.2012–30.11.2015 (Załącznik 2).*